

Žvēlgsnis i praeiti

Kap gīvena senuovės žemaitē

Senuovės žemaitems baisē daug reiškē mēšks, nes anamē bova pēlna žvieriū, paukštiu, grību, ougu, rēišotū. Opies ē ežerūs daug žovėis plaukiuojē. Tereikiējē tēktās muokietē žvieriū prēsėmedžiutē ē žovū prēsėgauditē. Vuo tus darbus dērbtē mūsa pruobuočē muokiejē kap reikint. Be tuo, mēškūs ūžaudava dēdėliausē spėitlē bėtiū, katruos prėnešdava i drevės gausībės medaus – tereikiedava tik anou atrastē ē nebėjuotē pasėjimtē.

Ėš medaus mūsa pruobuočē ėšsėraugindava saldē mēdaus, vuo vaška pardoudava. Maitėnuos žvieriena, vuo ėš žvierū kailiu pasėsiūdindava apriedus. Bebru, sabalū, ūdru ē kėtuokiu brongekailiu žvierieliu kailėlius ėškeisdava i rėkalingus dalīkus – droska ē gėlži.

Teisībē ē tas, ka mūsa pruobuočē nu senū senuovės bova žemdėrbē. Laikīdava arklius, vuožkas, avis, kiaulės karvės ē šonis. Senuovės žemaitē gīvėna ėš roustu sobūdavuotuos truobuos. Vuo medienas statībuoms galiejē prēsėkėrstē kėik tik nuoriedavā, nes mēškū aplinkou bova devīnės galībės. Pri truobū mergėlės prēsėdėigdava lelėju, pėnavėju, žėmčiūgu, žaliūju rūtieliu ē kėtuokiū kvietkieliu.

Tievā vākū nelepindava: nu pat mažėns prėstatīdava pri darba, jaukindava pri šaltē ē alkē, pratindava ėškėntietē vėsuokiausius vargus. Dieltuo vākā paugdava stėprė, ožsėgrūdėnė ėr neėštėžas.

Apoulės mūšiou – daugiau kāp vėinioulėka šimtū mėtu

Dėdėlē senē, daugiau nego priš tūkstantē mėtu, mūsa žemies palei Baltėjės jūra gīvėna karinga koršiu gėntės, katrou ne vėina šimtmeti miegėna pavergtē vikingā. Koršius pasėkeisdamē poldėniejē švedā so danās. Vuo pats glauniausis mūšis, pu katrou vikingā atšėpėna dontis i koršiu kėitoma, vīka 854 metās.

Toukart švedā miegėna pavergtē koršiu suostėnē – Apoulės tvėrtuovė – dabartėnie Skouda rajuona Aleksandrėjės seniūnėjės terėtuorėjuo. Tās metās apoulėškius ožpoulē švedu karalios Olaps so septīnės tūkstantės karėiviu. Mūšis troka aštounės dėinas, bet švedā tēp ėr nesogebiejē pajimtē pėlėis. Apoulėškē ėrgi novarga, tad abėdvė posės notarė derietėis diel taikuos.

Švedams bova somuokieta dēdėliausē ėšpėrka aukso ē sėdabro, katrou apoulėškē bova priš tou vīkosemē mūšie atiemē ėš danu. Kas skaudiausē, apoulėškems šalėp brongėnībiu prēsėējē paaukuotē ėr trisdešimt savėškiu i vergėjē švedams. Tou mūši vieliu Rimberts aprašē sava kruonėkuo. Tuokio būdo Apoulės mūšis papoulē i mūsa krašta ėstuorėjē.

Žemaitiu vėinībės dėina

Pamieginsio nokeliautė so jumis karto i tuolėma praeiti  r padietė prisimintė tas dėinas, kumet kap lelėjės žėids skleidies žemaitiu vėinībė...

1259 metās, praejos vuos šešėms metelems nu Skouda varda pamėnavuojėma rašitinius šaltėniius, kumet mūsa žemelės ožrašė  r i s va gruobuonėškus nagus miegėna sosėspraustė Lėvuonėjės ordins, tou meto  sėkūrės Kuldingas miestalie,  vika pėrmuoji skaudesnė pamuokėlė vuokėtems – glauniesis Skouda mūšis.

Vėskas dieliuojies tėp: tou  ieso žemaitiu karuomenė traukė nomėi so s va gruobio  s uokopoutas Korša zemės, vuo vuokėtiū riterė ožsėmėslėjė prėsėgintė žemaitelius  r anus k p rėikint noskriaustė... Bet vėskas bėngies ontrėp. Skoudėškė karžigė, vaduovaujamė konėgaikštė Algmėna, nokelniejė vuokitiu rėterius pri Skouda   prėvertė anus biegtėis.

Vuo d  pu mėtu, 1260- ju lėipas 13 dėina (ta dėina dabar iou vadėnama Žemaitiu vėinībės dėina), skoudėškė   kėtė žemaitok  padiejė prietelems koršems sopartalintė vuokėtius pri Dorbės  žera.  krietė anėms i kaili tėik, kad maž  tėkr  nepasėruodė. Bet  r tou d  nepasėbėngė Skouda mūšė  žėibtuos ognėis plazdiejėms. Ta ognės parsėmetė  r i prūsu zemės.

Dėdiesis prūsu sokėlėms prasėdiejė  s karta pu krėžėiviu pralaimiejėma pri Dorbės  žera. Tas sokėlėms tėsies net 14 mėtu, pakol sostėprintas krėžėiviu pajiegas,  sdavėku padedamas, ožspėitė i kėrtė   nogalabėjė tuo sokėlėma v da Gerko Manta. Tėp notėka   dieltuo, ka prėtruka vėinībės b ltu žemie, nesogebiejė koršė, žemaitė   prūs  sovienitė s va jieg   r sovėsam  sgintė  s vakar  posės atklėdosiu neprieteliu. Tad kas mums belėikt dabar iou? Nekartuotė praeitėis klaid    so neprietelės grumtėis bėndruom jieguom, vuo ne pu vėina.

1236 mėtu rogsiejė 22 dėina netuolėi dabartėnė Šiauli  miesta vėika garsiesis Saulės mūšis, katramė žemaitiu karuomenė sopartalėna Kalavėjuotiu ordėna   anuo pagelbininku polkus. Tas mūšis  lgam laikou notraukė baltu žiemiu ožkariavėmus.

Vuo vėskas prasėdiejė nu tuo, ka gelžėnsnapė b va netėkiet   sėveržėi i mūsa   žemgaliu krašt  zemės bei nosiaubėi didili an  pluota. Prėsėgruobėi žemaitiu   žemgaliu torta, kalavėjuotė karto so ožkariautuojės  s Pskuova  s v kara posės atsėdūrė tėis Mūšas   Tautėnė opiu santaka. Anėi pabėjuojė ožklimptė opiu pakrontie bovosi s pelkėn s   nosprėndė t n parnakvuotė, vuo par brasta keltėis kėtuos dėinuos rėtmeti.

Vuo kėtuos dėinuos rėtmeti anus apsopa   ožpoulė žemaitiu konėgaikštė Vėkinta vaduovaujamė polk . Stuojė nuožmos mūšis. Dalėi lėngviau apsėginklavosiu kalavėjuotiu   an  pakalėku  s Pskuova zemės pavėika prasėveržtė  s mūšė lauka  r  sneštė svėka kaili. Vuo so šarv s apsėkaustėi   sonkės kalavėjės apsėginklavėi rėterė karto so s va magistro Polkvėno b va  sgalabitė. Pu tuo mūšė Kalavėjuotiu ordėns nebatsėg va.

2000 metās Lietovuos   Latvėjės respoblėku seim  Saulės mūšė dėina – rogsiejė 22-ojė – paskelbė Baltu vėinībės dėina, katrou nu tuo laika pamėnavuo   žemaitė.

